

DIFFICULTATES. E Scriptura. Obj. 1. Scriptura sacra traditiones damnat, Matth. XV. 3. seqq. Marc. VII. 8. ubi Christus pharisæos arguit, quod reliquerint « mandatum Dei propter traditiones hominum. »

2. Vetat quominus aliquid addatur verbo Dei, ut patet ex Deut. IV. 2. « Non addetis ad verbum quod vobis loquor; » et Apocalyp. XXII. 18. « Si quis apposuerit ad hæc, apponet Deus super illum plagas scriptas in libro isto; » et Apostolus Gal. I. 8. « Licet nos aut Angelus de cælo evangelizet vobis præterquam quod evangelizavimus vobis, anathema sit; » qui propterea ad Coloss. II. 8. his verbis præmuniebat fideles adversus traditiones: « Videte ne quis vos decipiat per philosophiam et inanem fallaciam, secundum traditionem hominum, » 3. testaturque omnia in sacris libris quæ ad salutem saltem necessaria sunt, contineri, ut liquet ex iis quæ ipse scribit Apostolus II Timoth. III. 16. « Omnis Scriptura divinitus inspirata, utilis (nempe *sufficiens*) est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in justitia: ut perfectus sit homo Dei ad omne opus bonum instructus. » Profecto, qui solis Scripturis perfectus evadere potest, et ad omne opus bonum instructus, nullo alio subsidio indiget ad salutem obtinendam. Sic etiam s. Lucas I. 5. scribit: « Visum est et mihi, *assecuto omnia* a principio diligenter, ex ordine tibi scribere. » 4. Quare tametsi daretur, non omnia prorsus in Scripturis contineri, quæ Christus gessit aut docuit, illa tamen quæ in sacros codices relata sunt, ad ea quæ scitu et creditu necessaria sunt, abunde sufficiunt juxta illud Joan. XX. 31. « Hæc autem scripta sunt ut credatis quia Jesus est Christus Filius Dei: et ut credentes vitam habeatis in nomine ejus. » Ergo.

Resp. Ad 1. N. Ad 1. prob. autem D. Christus arguit pharisæos eo quod admiserint traditiones humanas, seu potius consuetudines ex falsa Scripturarum interpretatione superinductas, C. traditiones divinas ac propriè dictas, quales tuctur Ecclesia catholica N. Id patet ex substrata materia, quæ est de tot lustrationibus, quas post babylonicam præsertim captivitatem una cum aliis ritibus frequentare cœperant. Dum vero plus æquo his insisterent, parvi faciebant, aut etiam extenuabant divinum mandatum de honore, quo filii parentes colere tenebantur (1). Quid vero ejusmodi consuetudines et ritus commune habent cum traditionibus dogmaticis, de quibus hic agimus? Traditiones porro in vera sua significatione acceptas supponunt et commendant sacræ Litteræ tum locis paulo ante allegatis, tum Act. VI. 14, Galat. I. 14. et alibi. Christum præterea ipsum et apostolos allussisse aliquando traditionibus Judæorum pluribus exemplis uti diximus, ostendit Richardus Simonius (Op. cit. præsertim, cap. XXI et XXII). Hinc Grotius

(1) Cf. Maldonatum in loc. cit. Matthæi, necnon Cornel. a Lapide. Hanc eandem interpretationem exhibet Kuinoei *Comm. in Matth.* XV. 2. 5. Fuscæ etiam de hoc argumento egerunt Schœtgenius, *Horæ hebraicæ et chaldaicæ*, Dresdæ 1733. in cap. 15. Matth. pag. 156 seqq. et Lightfootus, *Horæ hebraicæ et talmudicæ* in Evangel. s. Matthæi opp. edit. Ultrajecti 1699. vol. 2, pag. 550 seqq.

cum Scaligero affirmat: « Si quis se speret legem Mosis intellecturum sine ope traditionum, cum imposturam facere et sibi et aliis (1). »

Ad 2. D. Id est vetat quominus sacer textus vi-tiatur quidquam addendo, aut detrahendo, C. quominus custodiantur traditiones, quas a Deo ipso fideles acceperint N. Vetat itaque Moses ne quavis ratione divina lex, quam Hebræis dederat, ab illis unquam vitaretur, sed præcipit ut eam, prout acceperant, fideliter custodirent intemeratam, ut patet ex verbis immediate insequentibus. Cum vero in hypothese traditiones divinæ sint ipsum Dei verbum, licet diversa ratione quam per scripta ad nos transmissum, nihil per traditiones eidem adjicitur Dei verbo, sed integrum potius custoditur (2); nec alius est sensus objecti loci ex Apocalypsi, ut liquet ex verbis ipsis. Apostolus autem ad Galatas anathema dicit illi qui eos doceret *contra*, seu *contrarium* aliquid ab eo quod ipse eos docuerat, prout vel ipse exponit Rosenmüller (3). In epistola vero ad Coloss. juxta eundem interpretem Paulus eos præmunivit a doctoribus judaizantibus, qui legum ritualium, et consuetudinum pharisaicarum obligationem in religionem christianam inducere adnitebantur (4).

Ad 3. N. Ad 1. prob. dato quod perperam adversarii assumunt, perinde valere *utile ac sufficiens*, resp. nimis eos allegatis verbis probare; sequeretur nimirum sufficere ad virum perfectum constituendum et ad omne opus bonum instructum Scripturas V. T. de quibus hic loquitur Apostolus, ut per se patet, et ex verbis præcedentibus; ait enim: « Et quia *ab infantia* sacras Litteras nosti, quæ te possunt instruere ad salutem, per fidem quæ est in Christo Jesu. » Jamvero cum Timotheus adhuc infans erat, nullæ extabant scripturæ N. T. Eatenus autem Scripturæ virum perfectum efficiunt, et omnia ad salutem necessaria continent, quatenus aut expresse aliqua dogmata tradunt, aut fontes aperiunt ex quibus ea quæ in illis non continentur hauriri possunt. Tales porro divinæ sunt traditiones juxta eundem Apostolum II Thess. II.

Ad alteram prob. quæ ex Lucæ verbis ducitur ca-
haud esse ad vivum resecanda admonet Kuinoel (5),

(1) *In animadvers. Riveti, opp. Theologic.* edit. Amstelod. 1679. tom. III. pag. 648.

(2) Cf. Calmet in hunc loc. qui hunc textum exponit de exacta legis observatione. Id ipsum sentit Grotius, qui in *annot.* in eundem loc. scribit: « Hoc dictum neque traditionibus scriptum interpretantibus, neque præceptis humanis legem sapientibus repugnat. *Diminuere* est, non facere quod jubetur: *addere*, aliter quam jussum est facere, infra 12. 52. » *In criticis sacris*, tom. II.

(3) *In schol.* in hunc loc. En ejus verba. « Παρ' οὗ h. I. non tam præter id (Evangelium) quam *contra id, contrarium* ei, h. I. significat, ut Rom. XII. 3. »

(4) En rursus ejus verba: Hoc loco *ἐπιλοχία* est profunda sapientia, exquisitior scientia, sed vana et fallax, quæ falso jactatur. Intelligentur errores judaizantium doctorum: κατὰ τὴν παράδοσιν-ἡμετέραν. « Quæ continentur traditionibus humanis, et primis rudimentis religionis non christianæ », vel Christo dignæ. Doctores illi judaizantes commendabant legem ritalem judaicam, plenam traditionibus, contra quas Christus sæpe disputavit, pharisæos castigans. Ergo non fuit illa vana sapientia conveniens religioni christianæ.

(5) Cf. ejus *Comm. in lib. hist.* tom. II, in cap. 1. v. 4.

quom exploratum sit ex Evangelii Lucæ cum Evangelii reliquis collatione, præcipue vero cum Evangelio Joannis, plura eum prætermisisse ex dictis gestisque Christi Domini. Significat igitur se omnem adhibuisse diligentiam ad accuratam sibi eorum notitiam comparandam, quæ erat scripturæ, nec disjecta aliqua dicta aut facta, sed continenti serie Christi se vitam et doctrinam esse expositurum, ad illorum discrimen ad quos alludit v. 1. qui memorabilia Christi in commentaria redegerant, quique veris falsa intermiscabant (1).

Ad 4. vel N. vel D. Scriptura omnia scitu et creditu necessaria ad salutem continet, sensu exposito, quatenus quæ ipsa expresse non exhibet, unde ea sint derivanda patefacit, C. secus N. Non aliud quippe significat s. Joannes in allegato textu, quam se plura alia signa quæ Christus fecerat, in sua narratione prætermisisse, utpote ea, quæ retulerat, sufficerent ad id quod sibi proposuerat obtinendum, nempe ad probandum tum Jesum esse Messiam ac Filium Dei, tum non nisi per fidem in ipsum posse obtineri salutem (2).

I. Inst. 1. Atqui verissimum est *magnum protestantismi principium*, Scripturam videlicet absque Traditione sufficientem plane esse ad fidei doctrinæque regulam constituendam. Nam 1. *Universus orbis* sacrorum admittit Bibliorum inspirationem. 2. Porro si Deus solidum, supernaturale ac prodigiosum medium ad fidei conservationem homini præbuit, debet illud esse sufficiens. 3. Alioquin quænam securitas de immunitate ab errore posset haberi in sacrarum Litterarum studio, si istæ non essent nisi *prospectus partialis* sensuum Dei erga homines? 4. Licet enim fateamur Ecclesiæ existentiam, tempore, scriptis apostolicis anteriorem esse, atque christianismi præcones *orali traditione* doctrinam communicasse, exinde tamen inferri nequit eosdem, cum eam scriptis consignarunt, *ex parte* tantum id effecisse, potuisseque Spiritum sanctum iis incompletum opus dictare. 5. Sane si nos ipsos interrogemus, nonne videmus omnia in Scripturis reperire?

6. Dum vero libros inspiratos nominamus, solos significamus libros *canonicos* in sensu planiore et grammatico, nullo ad sectas aut factiones habito respectu. 7. Accedit, quod Christi religio (illa nempe Dei adoratio in spiritu et veritate) non tam in singularibus articulis, quam in principiis generalibus ac motivis sita sit. Hoc intendit Christus Dominus dum totam legem duobus præceptis complexus est; hæc s. Paulus dum I Cor. II. 2. affirmat se non aliud scire nisi Jesum Christum et hunc crucifixum. 8. et tom. I. *Prolegom.* in Matthæum, pag. 21 seqq.

(1) Ibid. S. Ambrosius in *Exposit. in Lucam*, lib. I, n. 2, hæc præclare inter cetera scribit: « Assecutum se non pauca dicit, sed omnia: et assecuto omnia visum est scribere non omnia, sed ex omnibus. Non enim scripsit omnia, sed assecutus est omnia. » Ed. Maur. tom. I. col. 1269.

(2) Cf. Maldonatum in h. loc. Hæc porro difficultates quas antiquiores adeo magni faciebant, urgebantque plena fiducia adversus catholicos, adeo leves esse deinceps compertæ sunt, ut eas recentiores protestantes omnino deseruerint. Adeo verum est Scripturas uniuscujusque interpretationi relictas in omnem sensum detorqueri posse!

Læditur proinde Deus, dum contigitur ad præsumptarum traditionalium opinionum signa, de quorum authenticitate nullum aliud præter propriam ejusque conjecturam suppetit fundamentum (*Ita Shuttleworth, op. cit. pag. 19 seqq.*) Ergo.

Resp. Neg. min. subs. Ad 1. prob. D. Universus orbis sacrorum admittit Bibliorum inspirationem, *iis exceptis* qui eam non admittunt, C. iis non exceptis N. Jam vero qui sacrorum Bibliorum inspirationem non admittunt, illi prorsus sunt ad quorum principium appellat adversarius quem impugnamus, nempe recentiores magna ex parte protestantes, rationalistæ omnes, omnes mythici (1). Quodque magis mirum est, eo ipso eam non admittunt, quia rejiciunt divinas traditiones ex quibus *solis* et sacrorum Bibliorum integer canon et inspiratio nobis constare possunt. Ridiculum plane est ætate hac nostra provocare mundum universum ad adstruendam divinam Scripturæ sacræ inspirationem, in qua si catholicam excipias Ecclesiam, vix est inter sectas, qui eam profiteatur, et si qui adhuc eam profitentur, aut professi sunt, vi principii catholici hunc articulum retinent aut retinuerunt (2). Sublato autem hoc fundamento, jam concidunt superstructæ ab adversario difficultates.

Ad 2. D. Debet esse sufficiens ad finem quem Deus in scriptoribus afflandis atque in Scripturis sacris præbendis hominibus sibi præstituit, C. absolute N. Responsio patet ex dictis, atque etiam ex inferius dicendis.

Ad 3. Resp. nullam prorsus securitatem reipsa habere illos omnes, qui Scripturam tanquam unicam credendorum agendorumque regulam sequuntur, seu quotquot *magnum illud protestantismi principium* (3) proclamant. Innumere prope sectæ antiquiores et recentiores ex protestantismo progenitæ, ad unam omnes profiteantur se Scripturam veluti adæquatam fidei normam assumere; porro hæc ipsæ sunt quæ ineluctabile ac jure documentum præbent, Scriptu-

(1) Recolantur quæ scripsimus sect. 1, cap. 2, prop. 1, et 2.

(2) Cf. Grégoire op. et loc. cit. art. *Eglise anglicane*, pag. 454 seqq. Lingard, op. cit. « Observaciones circa prospectum comparativum, etc. » ubi ostendit adversus episcopum anglicanum Marsh, non nisi ex traditione ostendi posse sacrarum litterarum inspirationem; sed præ ceteris cf. Gretzerum in « Tractatu de questione: Unde scis, Scripturam tum generatim, tum speciatim hanc vel illam ejus partem, canonica auctoritate constare? Adversus Pareum, Rullum, Pappum aliosque calvinianos et lutheranos prædicantes, illustrissimi card. Bellarmini calumniatores. » Opp. edit. cit. tom. VIII. pag. 961. seqq. copiosissime ac plene de hoc argumento hic disserit strenuus catholice doctrinæ propugnator, quem vere vocaveris sui tem. oris hæreticorum nalleum.

(3) Quam bene secum cohæreant doctores Oxonienses ex eo patet, quod eodem tempore diversi doctores ejusdem academiæ aperte negent quod alii asseveranter affirmant. Hujus agendi rationis hic luculentum specimen habemus. Shuttleworth proclamat *magnum illud protestantismi principium* quod *verissimum* appellat, nempe Scripturam absque traditione *sufficientem* plane esse ad fidei doctrinæque regulam constituendam. Contra vero Palmer ejus collega in cit. *Tractatu de ecclesia*, vol. 2, part. 3, cap. 3. negat ac vehementer negat principium *reformationis* fuisse, *sola Biblia religionem esse protestantem*; nihil magis falsum est, ait ipse. Reformatio spectata in sua plenitudine agnovit et admisit appellationem ad auctoritatem traditionis catholice, quamvis negaverit infallibilitatem patrum singulorum et conciliorum, pag. 60. 61 seqq.

ram solam ab errore neminem servare immunem, imo ex ea solo spiritu privato intellecta occasionem homines sumere in plures eosque gravissimos ac absurdos errores prolabendi (1). Velint itaque nolint adversarii nostri, nunquam immunitatem ab errore sibi poterunt praestolari, nisi se Ecclesiae catholicae subjiciant dogmaticae interpretationi, quae Scripturas juxta sensum a traditione acceptum exponit.

Ad 4. D. Inferri praecise nequit ex Ecclesiae prioritate apostolos non omnia quae viva voce tradiderunt, scriptis postea haud consignasse, C. ex facto et ex ipsorum testimonio scriptorum hagiographorum, ac totius antiquitatis, N. Gratis porro affirmant adversarii ex solo prioritatis capite nos inferre non omnia scripta deinceps fuisse ab illis antea praedicta; sed id adstruimus tum negative, provocando scilicet adversarios, ut ostendant omnia prorsus reipsa scripta fuisse, quod ipsi nunquam praestabunt ex sacris Litteris, quas unicam fidei regulam esse contendunt; tum positive ex Scriptura, atque antiquitate universa. Nec tamen exinde colligere est opus Dei fuisse incompletum, uti adversarii autumant, cum illud omne habeat, quod sufficit ad finem a Deo intentum (2).

Ad 5. D. Si qui se ita interrogant sint ex aliqua protestantium secta, Tr. si sint catholici, seu qui integrum et positivum christianismum profitentur, N. Transmisimus primum distinctionis membrum, quia ex dictis tametsi protestantes maxime conitantur sibi theoretice persuadere omnia contineri in sacris Litteris, practice tamen ostendunt illas plane insufficientes esse (3). Ejusmodi proinde fictitia persuasio non est nisi turpis illusio. Ceterum nil mirum si protestantes ita sibi persuadeant, cum ipsi profiteantur christianismum solummodo dimidiatum et negativam, in quo tantum protestantes sunt; nam in parte

(1) Nullus exiit haereticus qui ab rei christianae initio usque in hodiernum diem, utut gravissimos errores effluerit imo et absurdos ac immorales, alicui Scripturae textui non inisteretur ad eos cohonestandos. Plura jam dedimus exempla, quia alia illis adhibere necesse sit; atque hinc factum est, ut Scriptura vocata fuerit *liber haereticorum*. Sane vel ipse Palmer, op. et loc. cit. pag. 50 seqq. postquam asseruit ostium deismo aperiri, si rejiciatur veterum auctoritas, prosequitur: « Ratio emancipata a quovis alio repagulo, pergit ad Biblia spectanda veluti humanum factum et ad rejiciendum, vel adoptandum quicquid ei libuerit. Hinc quemadmodum ratiocinandi facultas variat in diversis individuis, nonnulli obturcant, alii addunt Scripturae canonis. Textus effertur veluti interpositum, errorum, absurditatumque plenus. Scriptores sacri accusantur ignorantiae, contradictionum, et fraudulentiae, sequiturque legitima ac irresistibilis conclusio, quod christiana religio non sit revelatio, Christus solum fuerit philosophus, atque homo relictus sit rationi suae suisque meritis quoad spes suas atque salutem. »

(2) Atque hic etiam obiter adversus Palmer qui haec ipsa objicit, Scripturam scilicet fore imperfectam si non omnia ad salutem necessaria, seu si universam revelationem non contineret, observo, hac ratione dicendum pariter esse imperfectum Vetus Testamentum, prout reipsa Shuttleworth pag. 25 et seq. imperfectum fuisse asserit Veterem legem; imperfecti fuissent libri singuli cum exarati sunt, eo quod non omnia continerent, quae in posterioribus libris conscripta sunt. En in quas angustias se conjiciant, qui ita in traditiones insurgunt.

(3) Id patet ex probationibus hujus propositionis nostrae.

positiva conveniunt cum catholicis, et cum illis tacite solum traditiones admittunt (Cf. Moore, op. cit. p. 406 seq.).

Ad 6. D. Ita tamen ut caveat adversarius a libris canonicis recensendis, C. Secus, Tr. Non enim parum experiretur difficultatis in censu librorum canonicorum instituendo juxta placita sectae suae. Quantum a se invicem protestantes discrepent circa canonem sac. librorum, superius vidimus; adeoque prudenter omnino se gessi: adversarius, dum generalem illam formulam usurpavit de sensu planiore et grammatico, nullo habito respectu ad sectas et factiones (1).

Ad 7. D. Juxta socinianos et rationalistas, C. in se, N. Illi utique profitentur, summam religionis christianae ad amorem Dei et proximi, atque ad fidem in Christum Dei legatum revocari. Christo tamen, apostolis et Ecclesiae universae non ita visum est. Si quidem Christus dum misit apostolos, praecipit eis, ut gentes docerent servare omnia quaecumque ipsis mandaverat; apostoli autem expulerunt ab Ecclesia quotquot vel in uno articulo a tradita ab ipsis doctrina descivissent (2). Apostolorum exemplum et institutum secuta Ecclesia primitiva, eadem ratione se gessit cum novatoribus singulis, ac deinceps eadem Ecclesia id ipsum praestitit insequentibus seculis, usque ad Lutherum et innumeros ab ipso surculos pullulantes usque in hodiernam diem. Ex hoc principio apprimè dignoscimus quamnam fidem profiteatur adversarius; ejusmodi profecto fides sine traditionibus consistere potest.

Ad 8. D. Si standum sit gratuite adversarii assertioni, C. si rei veritati, N. Quanam porro fundamenta sint, quibus divinae dogmaticae traditiones imitantur, satis exposuimus et evolvimus. Hic solum miramur adversarii fiduciam, dum adeo asseveranter ceu imaginationes praesumptarum opinionum ablegat traditiones quas universa admisit antiquitas, et sine quibus universa labefactatur christiana religio.

II. Inst. 1. Dici saltem debet in VI. articulo Ecclesiae anglicanae, jure merito ac sapienter constitutum esse, quod: « Scriptura sacra omnia continet ad salutem necessaria; ita ut, quicquid tibi non legitur nec possit per eam probari, non debeat ab aliquo exigi ut credatur veluti fidei articulus, aut censeri necessarium ad salutem » (ita Palmer, op. cit. vol. II, cap. 1). 2. Sane Scripturam omnia ad salutem necessaria continere facile colligere est ex natura ac fine Scripturae ipsius; articulus fidei est a Tridentino sancitus Deum esse librorum omnium utriusque, Veteris scilicet ac Novi Testamenti, auctorem; ob quem vero finem Deus dedit Scripturam? Certe ut conservaretur monumentum authenticum suae revelationis. Ergo tota Dei revelatio in Scriptura contineri debet, alioquin Deus solum ex parte, atque imperfecte finem obti-

(1) Hic etiam, ut vidimus, prudenter se gessit Palmer, dum cavet canonem sacrorum librorum recensere.

(2) Cf. quae scripsimus in tract. De vera relig. p. 2, prop. 6.

nisset creationis suae. Si vult legislator leges scripto consignare, ut authenticum in futuras omnes generationes memoriale permaneat, fingi nequit ipsum partem a codice suarum legum esse omissurum. Ipse certe providebit de modo seu ratione eas interpretandi atque executioni mandandi, ast nunquam apposite omittet aliquam legum partem extra illud memoriale. 5. Praeterea si traditio aliquot, ut contendunt pontificii, articulos sola transmittit, quare non omnes? Cur praetensa incommoda quae ex Scripturis proveniunt declinata non sunt? Etenim aut veritates quae sola traditione transmissae dicuntur aequae necessariae sunt ac illae quae scriptis sunt transmissae, aut non; si primum dicatur, nulla apparet ratio quare Deus qui modo uniformi opera sua moliri solet, voluerit aequae necessarias veritates partim per Scripturam, partim per solam traditionem transmitti: si alterum dicatur, ergo si quae per traditionem transmissae sunt veritates, ad salutem necessariae non sunt (op. cit., vol. II, cap. 1). 4. Rursum si sola traditio plene sufficiens fuit ad transmittendam doctrinam christianam in omnes aetates, supponi nequit exaratam ad hoc fuisse Scripturam, quia Deus sicut non deest in necessariis, ita non abundat in superfluis. E Scripturarum proinde existentia merito inferimus traditionem solam minime sufficientem fuisse ad conservationem christianae doctrinae in Ecclesia catholica per omnes aetates. 5. Scriptura nonnulla complectitur ad religionem haud essentialia, eujusmodi sunt, e. g., ritus aliqui, pedum lotio, osculum pacis, prohibitio de nutrienda coma, aliaque id genus multa. Improbabile porro est Deum permisisse, ut talia in Scripturis continerentur, dum volebat nonnullos fidei articulos ex eis abesse. 6. Facto ipso ostendunt romanistae articulos fidei omnes in Scripturis contineri; nam juxta Trevern aliosque theologos pado-baptismus, ac baptismus per aspersionem soli iniuntur traditioni; Bellarminus tamen ac Tournelys eos ex Scripturis evincunt; juxta Milner et Melchiorrem Canum invocatio sanctorum et cultus imaginum ac reliquiarum ex sola traditione constant; ast Milner ipse ac Wallemburgici hos articulos inveniunt in Scriptura, et ita porro de ceteris dicas articulis. Ex qua agendi ratione aperte illorum romanensium error deprehenditur, qui contendunt nonnullos fidei articulos in traditione reperiri, quatenus haec a Scriptura distincta spectatur. 7. Hunc errorem profecto non sancivit Tridentinum cujus decreto longo conformior est doctrina sexti articuli Ecclesiae anglicanae, quam romanorum theologorum. Quamvis enim illius concilii patres optime nossent agitatum tunc temporis controversiam, num ex parte solum veritates fidei in Scripturis continerentur, non eam tamen dirimere voluerunt defimentes doctrinam christianam ex parte contineri in Scripturis, et ex parte in traditione; sed solum declararunt generalibus verbis: « Perspicientesque (Synodus) hanc veritatem, et disciplinam contineri in libris scriptis, et sine scripto traditionibus; » id est et in libris et in traditionibus veritates fidei con-

tineri, quod Ecclesia anglicana non abnuat, et jam plerorumque theologorum romanorum sententia est (op. cit., vol. II, cap. 1). Ergo

Resp. Ad I. D. Si sextus ille articulus intelligatur eo sensu quod Scriptura omnia ad salutem necessaria contineat sive immediate, sive mediate C. solum immediate, N. Cum vero ex insequentibus verbis pateat articulum hunc comprehendere ea tantum quae immediate in Scripturis leguntur, aut quae per eas probari possunt, consequitur neque jure merito, neque sapienter eum constitutum esse, cum adversetur doctrinae Ecclesiae catholicae. Eo autem sensu dicimus omnia ad salutem necessaria mediate in Scripturis contineri, quatenus in ea dogma de traditione habeatur ex qua ea quae in Scripturis non leguntur; aut eis probari non possunt, derivamus. Adde aequivo-cum esse quod in eo articulo asseritur, omnia Scripturam continere ad salutem necessaria, cum intelligi possit et de iis, quae scitu stricte ad salutem necessaria sunt, et de iis quae spectant ad integritatem et plenitudinem fidei. Si in primo sensu accipiatur non solum in Scripturis, sed et in Symbolo apostolico, imo vero et in duobus quos vocamus, principalibus articulis de Dei unitate et trinitate, atque incarnationis et redemptionis necessaria ad salutem continentur; si accipiatur in secundo sensu, falsa est propositio (1).

Ad 2. 3. 4. et 5. Resp. hic agi de facto; cum de ipso constiterit, omnes conjecturae contrariae concludunt, alioquin eisdem possemus revelationem ipsam supernaturalem eliminare, prout reipsa illis innumeri increduli ac rationalistae eam aggrediuntur utpote superfluum ac Dei sapientia indignam (2). Itaque Deus tum per Scripturam tum per traditionem voluit revelationem suam transmitti; si ita se gessit, rationes ita faciendi habuit dignas se; potuisset per solam traditionem, potuit per utramque, et hanc viam tenuit. Quod nobis satis est.

Non sequitur igitur 1. si tota revelatio immediate non contineatur in Scripturis, Deum solum ex parte atque imperfecte obtinuisse finem suum. Scriptura enim habet rationem medii; medium autem perfectum est, cum fini qui intenditur est adaequatum. Scriptura esset medium inadaequatum, si Deus reipsa sibi proposuisset omnia ad salutem necessaria, in sensu exposito, immediate ad nos per illam transmitti, et nihilominus ea nonnisi ex parte contineret. Probat autem adversarius, si possit, hunc sibi finem Deus praestituisse. Certe id nunquam efficiet.

(1) Cf. Card. du Perron in « Réplique à la réponse du Roi de la grande Bretagne. Trois. observat. » chap. 2, pag. 379. edit. cit. Ubi hanc ipsam difficultatem jamdiu propositam sibi a Jacobo Angliae rege pene iisdem verbis quibus eam reproducit Palmer, plenissime solvit, ostenditque merum esse sophisma miserè equivocationi iniunctum. Necesse siquidem est ad salutem credere illa omnia quae a Deo revelata sunt; possunt nonnulla divinitus revelata ignorari; ast nunquam fas est absque veteris salutis dispendio aut rejicere, aut in dubium revocare quentibet articulum quem constat esse a Deo revelatum.

(2) Hic est argumentorum Achilles quo perpetuo utuntur rationalistae adversus supernaturalistas, ut patet ex iis quae attulimus in cit. tract. De vera relig. cap. 2, prop. 3, col. 41.

Exemplum legislatoris humani non est ad rem; siquidem huic non suppetit legislationis suae depositarius et custos indefectibilis ac infallibilis, prout suppetit Deo in Ecclesia a se constituta (1).

Non sequitur 2. quod si omnes veritates quae sive in Scriptura, sive in traditione contineri dicuntur aequae ad salutem sunt necessariae, per alterutram tantum omnes transmitti debuerint; nam alioquin sequeretur et ipsas traditiones inhæsitivas, quas adversarius propugnat, esse respuendas: quorsum enim hæc traditiones, si omnia ad salutem necessaria in solis Scripturis immediate continentur aut ex ipsis probari possunt?

Non sequitur 3. quod e Scripturarum existentia inferri debeat traditionem solam haud esse sufficientem ad revelationis conservationem ex adversarii mente; quemadmodum inferri nequit ex traditionum existentia solam Scripturam minime fuisse sufficientem ad eundem finem, si Deo placuisset etiam per Scripturam revelationem suam ad nos transmittere. Utraque propterea sufficiens censi debet, si utramque vel alterutram respective eligere ad finem suum Deo placuisset.

Non sequitur 4. si Deus permisit nonnulla in Scripturis ad religionem haud essentialia contineri, velle ipsum haud potuisse nonnullos fidei articulos ex eis abesse; potuit siquidem Deus utrumque velle, cum nulla in eo sit repugnantia aut ullum inconveniens, uti ex facto patet.

Ad 6. vel N. vel D. Ostendunt catholici nonnullos ex controversis articulis contineri in Scripturis seu

(1) Cf. de Perron, loc. cit. cap. 5. qui apposite utitur ad hoc declarandum exemplo legati cui princeps suus partim in scriptis, partim viva voce referenda committit illi ad quem delegat, quæque tamen eandem auctoritatem obtinent, statim ac legatus litteris credentialibus ostendit se esse legatum, pag. 581.

Sed præstat Palmerio opponere auctorem protestantem. Sic igitur ad rem nostram scribit Grotius in « Annotatis ad consultationem Cassandri » agens de sufficientia sacre Scripturæ et auctoritate traditionis. « Apostoli non scripto tantum, sed et ore docere II. Thess. II, 3. I. Cor. XI, 1. et prius ore quam scripto; sicut et religio primorum seculorum sola traditione propagata fuit, et Jesus Christus ipse nec scripsit, nec scribendi præceptum dedit, sed prædicandi. Et narrant veteres apud Indos Asiæ ecclesias fuisse sine libris per centum annos. Non est autem dubium, quin parem auctoritatem habere debeant, quæ apostoli scripsere et quæ dixerunt. Augustinus et alii ab apostolis aut instituta, aut probata ea credunt, quæ in omnibus ecclesiis recepta semper fuerunt citra conciliorum universalium auctoritatem. At in Scripturis Novi Testamenti, imo in solis libris Lucæ et Joannis ea continentur quæ cuivis christiano, cognitu, speratu, factu sunt necessaria; quia hoc sibi fuisse propositum, alter in præfatione, alter in conclusione operis, profitentur. Sed præter hæc multa sunt scitu utilia, multa ad regimen Ecclesiæ etiam necessaria. Recte quoque dicitur Scripturæ paratior auctoritas, quia traditionum probatio interdum est difficilior et laboriosior. Ceterum etiam protestantes quætuentur, ea non sunt omnia *ad verbum* in sacris litteris. Dicunt admittendas consequentias. At ipsi consequentias sæpe admittunt ex privato cujusque ingenio: unde tot et tam gravia inter ipsos dissidia et quotidiana divortia. Catholici vero eas admittunt consequentias, quas admisit vetus ecclesia antiquo et universali consensu. Atque ita stat omne verbum in duobus testibus, in Scriptura et traditione, quæ mutuo facem sibi allucent. Nam et scriptis libris credimus testimonio Ecclesiæ, ut vere dixit Augustinus, id est propter traditiones, et traditiones apostolicas Scriptura commendat... et traditio interpretatur Scripturam. » Op. cit. edit. tom. III, pag. 628.

potius insinuari ac probabiliter ex iis erui, C. apodictice, et quidem omnes, N. Itaque in objecta difficultate latet æquivocatio, sub qua, uti assolet, adversarius se tegit. Aliud quippe est in Scripturis aliquot articulos insinuari, atque, ut ita loquar, in semine contineri, aliud est eos aut expresse legi in Scripturis, aut ex iis apodictice demonstrari. Quando propterea recensitos articulos catholici in Scripturis reperiri ostendunt, non de plena atque apodictica propria demonstratione loquuntur, sed solum significant ex illis aliquo modo erui, atque demonstrationis vim in sola traditione collocant, ut ex illorum lectione facile quisque comperiet. Deinde, aliud est de uno alterove articulo disserere, aliud vero de omnibus; aliqui enim articuli sunt de quibus in Scripturis, immediate saltem, nihil prorsus legitur, quique ex iisdem nullatenus probari possunt. Exemplo sint quoad catholicos primatus rom. pontificis jure divino, quoad sectas autem ab Ecclesia catholica separatas dogmata illa quæ cum ista adhuc illæ retinuerunt, cujusmodi sunt quæ paulo ante recensuimus de canonicitate et inspiratione sac. Bibliorum, de baptismo infantium, de valore baptismi ab hæreticis collati (1), de valore ejusdem administrati a laicis (2) de quibus nihil in Scripturis legitur, nec ex eis probari valet (3). Si vero sermo sit de articulis qui vix in Scripturis insinuuntur, quique nonnisi traditionis subsidio demonstrari ac invite propugnari contra adversarios queunt, ii sunt fere omnes (4). Adeo firmum fidei munimen traditio est.

Ad 7. Tridentinum minime sancivit errorem ab adversario confictum, C. non sancivit catholicam veritatem quam propugnamus, N. Tantum distat decretum Tridentinum ab articulo VI. Ecclesiæ Anglicanæ quantum veritas ab errore. Ignoramus porro unde didicerit adversarius, concilii Tridentini aetate contro-

(1) Hæc de causa Palmer negat fidei articulum esse valorem baptismi ab hæreticis administrandi.

(2) Apud Mattheum enim atque apud Marcum solis apostolis Christus collationem baptismi demandavit, in Actis vero apostolicis a diaconis administratum baptismum legitur: ast de laicis alium in Scripturis silentium. Hinc Calvinus negat ab alio quam a delegato ministro conferri hoc sacramentum posse; ac nullum irritumque prorsus habet baptismum a femina etiam in necessitatis casu collatum, ut suo loco diximus.

(3) Sane ut insitatus baptismo infantium, quem Palmerius, ex Scripturis ostendi posse contendit ne contradicere videatur articulo XXVI. eccles. Anglicanæ, juxta referre anecdotum, quod legitur in documentis dom. Hutchinson. Hæc mulier, infantis mater effecta, dubiis angebatur circa valorem paedobaptismi una cum marito suo. Ad hæc eliminanda ad convivium accivit omnes ministros proximorum locorum, iisque dubia sua atque anxietates patefecit. Cum nemo istorum potuerit justificare infantium baptismum ex solis Bibliis, nil reliquum habuerunt nisi ad Ecclesiæ traditionem ab origine sua confugere; quod cum parentibus non arderet, ita infans Hutchinson tinctus baptismo non est. Tunc ministri in furorem acti duobus conjugibus insultare, cooperunt eos traducent; veluti fanaticos et anabaptistas. Cf. *Les Mémoires de Mrs. Hutchinson* in collectione Guizot, tom. II, pag. 126. Quid acturus esset Shuttleworth qui contendit hunc articulum ex traditione priorum seculorum non evinci?

(4) Id manifeste constat ex iis omnibus qui traditionem respuunt quoad articulos ab ipsis rejectos. Quamvis enim iidem in sacris litteris reperiantur, tamen eas ita isti homines eludunt, ut nulla prorsus ratione ex illis solis convinci possint, prout patet ex anti-trinitariis, ac socinianis. Quid erit de articulis qui vix in Scripturis insinuuntur?

versiam viguisse utrum aliqui articuli fidei habeantur de quibus nobis non constat nisi per traditionem, concilium vero d. rimere questionem noluisse. Nil ejusmodi legitur sive in actis, sive in historia concilii, ita ut neque Sarpus id commemoret. Discimus potius ex illis fontibus concilium tridentinum sibi proposuisse delimitare tum Scripturas tum traditiones divinas et apostolicas fundamenta constituere fidei nostræ adversus hæreticos qui inficiabantur tale fundamentum etiam traditiones constituere (1); nec ignorabant patres Tridentini nonnullos articulos fidei catholice haberi qui soli innuntur traditioni. Nunquam igitur ea Tridentinis patribus mens insedit, prout autumat adversarius, ut solas traditiones, inhæsitivas aut declarativas staterint, sed sanciverunt vere traditiones uti regulam ac fundamentum partiale fidei nostræ a Scripturis plane distinctum. Neque alio proinde sensu catholici theologi traditiones divinas adstruunt: si qui vero affirmare videntur omnes fidei nostræ articulos in Scripturis contineri, eo id sensu affirmant, quem paulo ante declaravimus, in Scripturis videlicet omnia quæ ad fidem pertinent reperiri sive immediate sive mediate, prout et nos ipsi sentimus ac profitentur (2).

DIFFICULTATES. Ex sanctis patribus et doctoribus.

Obj. Patres non aliam agnoverunt traditionem præter inhæsitivam; de ea propterea loquuntur quoties traditionem commemorant. Id luculenter patet 1. ex s. Irenæo, cujus palmaria verba hæc sunt: « Dominus omnium dedit Apostolis suis potestatem Evangelii, per quos et veritatem, hoc est, Dei filii doctrinam cognovimus. Non enim per alios dispositionem salutis nostræ cognovimus, quam per eos, per quos Evangelium pervenit ad nos, quod quidem tunc præconaverunt, postea vero per Dei voluntatem in Scripturis nobis tradiderunt, fundamentum et columnam fidei nostræ futuram... Ita Mattheus in Hebræis ipsorum lingua Scripturam edidit Evangelii, Marcus » etc. (Lib. III. Præf. et cap. I.) Tale est testimonium quo Irenæus non certiores facti opera scripta a præcis illis christianismi magistris, quatenus summarium sunt christianæ doctrinæ, sufficientia esse atque completa. Adeo abest primitivus hic auctor ab assertione, quod aliquam apostoli suæ doctrinæ partem incerto commiserint puræ traditionis vehiculo, ut potius ejus verba

(1) Satis est legere historiam concilii Trident. card. Palavicini, ut luculenter pateat quid senserint patres de traditionibus. Huc pauca verba describam ex lib. VI, cap. 14. n. 2. ubi cum retulisset nonnullas difficultates propositas adversus decretum sancendum, scribit: « Queste objectioni però non vinsero i più de' voti. Contro alla prima venne considerato, che le tradizioni in quel decreto congiungevansi alle Scritture per esser l'una come l'altre fundamenti della fide e per consequente rivelazioni di Dio. » Eadem repetit n. 5; et cap. 19. retellens Suaviu seu Paulum Sarpium, n. 7. iterum scribit: « Due cose intese di far il concilio con quel decreto. L'una, dichiarare, che i fundamenti della fide cattolica non pur erano le Scritture, come i nuovi eretici perdivavano; ma non meno le tradizioni, dalle quali al fin dipende quanto abbiamo di certo sopra la legittimità delle Scritture medesime. » Nunc surgat Palmer et nos doceat quid intenderit Tridentinum in suo decreto.

(2) Cf. Card. de Perron, op. cit. *Néplique*, etc. pag. 576. seqq.

vix cum ejusmodi supposito componi possint. Pergit porro Irenæus: « Cum enim ex Scripturis arguuntur (hæretici), in accusationem convertuntur ipsarum Scripturarum, quasi non recte habeant, et quia varie sunt dictæ, et quia non possit ex his inveniri veritas ab his qui nesciant traditionem » (Lib. II, cap. II). Ex his aperte discimus primos hæreticos (gnosticos et valentinianos) illos fuisse qui appellarunt ad traditionem, perinde ac si in illa continerentur fidei articuli qui non inveniantur in Scriptura. 2. Dolendum sane post illos hæreticos, ac alios viros sanctiores ac meliores *ve-tilium incertum atque aleæ plenum* traditionis, veluti auctoritatis concurrentis cum Scriptura, et aequæ obligatorie crexisse, dum Irenæus bonus pater nuncupatus, singularis ingenii vir, pro certo haberet ad omnia Novi Testamenti Scripturas sufficere, qui propterea aiebat ideo quatuor esse Evangelia, quia quatuor mundi sunt partes (Lib. III, cap. XI, n. 8). 3. Nec aliter sensit de traditione s. Clemens Rom. qui in duabus epistolis suis nullam traditionis mentionem iniecit, solis Scripturis contentus. Ita pariter se gessit Polycarpus, qui potius scribit: « Qui (Paulus) et absens vobis scripsit epistolas in quas si intueamini, edificari poteritis in fide quæ data est vobis... Si quis enim intra hæc fuerit, mandatum justitiæ implevit (1). » Sic etiam s. Ignatius in epistolis suis hortatur fideles, ut revertantur ad id quod invenitur scriptum, quoniam hæretici, ut ipse loquitur, et implicitis inquinant Jesum Christum » (Epist. ad Trallian. cap. VI. *ibid.* pag. 25); ex quibus patet propositum Ignatii esse, nullam admittere traditionem non inspiratarum mentium. Neque syllaba in actis ss. Polycarpi et Ignatii occurrit, quæ vel innuat duplex fidei vexillum. Frustra quæres in s. Justini scriptis indicium alicujus dogmatis obligatorii, quod non memoratur, aut identificatum non sit cum Scripturis; censeat enim s. martyr nos in Scriptura sola totam invenire substantiam ac fundamentum fidei nostræ. 4. Igitur longo centum quinquaginta annorum tractu ignota plane fuit a Scriptura distincta traditio. Quare etsi III. et IV. seculo cœperit in præxi traditionis usus insinuari, nullius valoris est, eo ipso quod ab apostolis non descenderit (Ita Shuttleworth, op. cit., pag. 5 seqq.). Ergo.

Resp. N. A. ad 1. prob. D. Diversam seu contrariam in Scripturis non tradiderunt apostoli ab ea, quam oretenus prædicaverunt, C. omnem doctrinam viva voce prædicatam scriptis suis complexi sunt, N. Quæ ut probe intelligantur, mens est expendenda ac scopus s. Irenæi. Gnostici et valentiniani quo suas novitates cohonestarent confugiebant ad necio quam occultam secretamque doctrinam auribus nonnullorum ab apostolis commissam, eamque esse affirmabant quam ipsi tuebantur. Ad hoc propterea effugium ipsis eripendum, reponerat s. Irenæus non diversam aut contrariam apostolorum doctrinam prædicasse ab ea quam postea Scripturis consignarunt, sed unam plane

(1) Epist. ad Philipp. cap. 5. apud Coteler. tom. II, pag. 185.